

ВЫДАННЕ “ГОЛАС РАДЗІМЫ” ЧЫТАЙЦЕ Ў ІНТЭРНЭЦЕ НА ПАРТАЛЕ ZVIAZDA.BY



Збірацца разам, сябраваць
Стар. 3



Азірнуцца, каб не страціць
Стар. 6-7



Каласкі ды васількі для Максіма
Стар. 8

ТЭРЫТОРЫЯ ДАБРЫНІ

Бясконца дарагія і патрэбныя

Дабрачынная акцыя “Нашы дзеці” праходзіць па ўсёй Беларусі. Аляксандр Лукашэнка далучыўся да яе.

На галоўную ёлку краіны па традыцыі прыехалі дзеці з усёй краіны: амаль 2400 малых беларусаў ва ўзросце ад 8 да 14 гадоў. Дэлегацыі былі – з выхаванцаў дамоў-інтэрнатаў, кадэтаў, пераможцаў разнастайных рэспубліканскіх і міжнародных спаборніцтваў, найбольш актыўных у грамадскай дзейнасці школьнікаў і тых, што жывуць у рэгіёнах, забруджаных ад аварыі на ЧАЭС, і хлопчыкі, дзяўчынкі са шматдзетных сем’яў таксама ехалі ў Мінск.

Галоўнай падзеяй свята ў Палацы Рэспублікі стала навагодняе казачнае музычна-сцэнічнае шоу для ўсёй сям’і па п’есе Ганны Багачовай “Чарадзейная сіла”. Задзейнічаныя ў ім артысты Тэатральнага праекта “ТриТформаТ” (кіраўніца Вера Палякова), Прэзідэнцкі аркестр Беларусі (галоўны дырыжор Віталь Кульбакоў), вядомыя акцёры тэатра і кіно.

Дзяцей сабралі на спектакль загадзя. Малыя і падлеткі ў цудоўным настроі, прадчуванні свята гулялі па Палацы, фатаграфаваліся на фоне

навагодніх дэкарацый у фаясцей забавлялі конкурсамі ды міні-дыскатэкай.

Перад пачаткам паказу ў галоўнай зале Палаца з’явіўся Прэзідэнт Беларусі. Аляксандр Лукашэнка па традыцыі прывітаў дзяцей са сцэны галоўнай залы нашай дзяржавы: Палаца Рэспублікі.

“Мы праводзім нашу ёлку ўжо больш за чвэрць стагоддзя. І нават самыя маленькія глядачы першых навагодніх спектакляў самі ўжо сталі бацькамі. А хтосьці, можа, прывёў сюды свайго малага. Цудоўная традыцыя жыве. Дабрачынная акцыя “Нашы дзеці” звязвае два пакаленні беларусаў. Беларусі, якія растуць і сталяюць на добрых і прыгожых гісторыях, расказаных на гэтай сцэне нашымі любімымі артыстамі”, — казаў Аляксандр Лукашэнка. Ён адзначыў, што для яго быць тут — таксама свайго роду падарунак, бо гэта магчымасць на імгненне пераключыцца ад палітычных спраў і разам з дзецьмі ачунаць у свет дзяцінства, у якім ёсць казка, мары і чуды: “І я шчаслівы, што за гады правядзення добрачыннага праекта “Нашы дзеці” кожны малы беларус не на словах, а на



Сэлфі на памяць з Прэзідэнтам

справе пераканаўся, ведае, што ён бясконца дарагі і патрэбны сваёй роднай краіне”.

Карыстаючыся магчымасцю, Прэзідэнт падзякаваў усім, хто робіць дзяцінства малых шчаслівым і бесклапотным. Сярод іх, па словах кіраўніка дзяржавы, настаўнікі ды выхавальнікі, якія дапамагаюць засвоіць веды, урачы, якія клапаціцца пра здароўе, будаўнікі, якія ўзводзяць школы, дзіцячыя садкі, палачы спорту, пляцоўкі ды парккі для адпачынку. Аляксандр Лукашэнка сказаў дзякуй усім, хто вырабляе для дзяцей прыгожую вопратку, цацкі, любімыя прысмакі, карысныя прадукты, гатуе для іх сняданкі ды абеды ў школах і дзіцячых

садках. Падзякаваў Аляксандр Лукашэнка міліцыянерам і вайскоўцам, якія берагуць мір на нашай зямлі.

Словы падзякі ад кіраўніка дзяржавы і арганізатарам навагодніх дзіцячых свят, якія імкнуцца ўвасобіць у жыццё ўсе дзіцячыя пераднавагоднія чаканні і мары. “У гэты пераднавагодні дні няма ў краіне ніводнага дзіцяці, якое б не было акружана нашым клопатам і ўвагай. Дарагія нашы дзеці! Заўсёды ведайце і памятайце: усё, што мы робім напярэдадні Новага года, і ў звычайныя працоўныя дні, — мы робім з любоўю і верай у вас”, — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка.

Паводле газеты “Звязда”

СВЯТОЧНЫЯ ВЕСТКІ

Трошкі веры, трошкі цеплыні

У добрачыннай акцыі “Нашы дзеці” прыняў удзел Упаўнаважаны па справах рэлігій і нацыянальнасцяў Аляксандр Румак, актывісты і артысты дыяспары Беларусі

Упаўнаважаны з кіраўнікамі розных нацыянальна-культурных грамадскіх аб’яднанняў краіны наведвалі сацыяльна-педагагічны цэнтр з прытулкам Фрунзенскага раёна Мінска. Армяне, карэйцы, палякі, украінцы, татары-башкіры дзяліліся з дзецьмі цеплынёй сэрцаў. Украінка Ясенія Мікуліч, полькі Аэліта Жаўток і Марыя Вайткевіч спявалі, артысты гуртоў “Арыранг”, “Айастан” выконвалі аздавадныя карэйскія ды армянскія танцы.

Аляксандр Румак перадаў дзецям салодкія падарункі ў цацках-Тыгрыках, віншаваў іх з Новым годам, жадаў душэўнай цеплыні, поспехаў у вучобе, сяброў на жыццёвай дарозе. Педкалектыву адрасаваў словы ўдзячнасці за працу, пажадаў поспехаў, душэўнай раўнавагі. Ды ўсім, хто быў пры ёлцы, моцнага здароўя. Потым усе разам, дарослыя і дзеці розных узростаў, нацыянальнасцяў, вадзілі карагоды, загадвалі жаданні: каб збываліся ў Новым годзе.

ЗЕМЛЯКІ

Родныя карані, далёкія зоры

Аляксандр Лукашэнка ўручыў ордэн Дружбы народаў касманаўту Алегу Навіцкаму

Прэзідэнт Беларусі напярэдадні Новага года сустрэўся ў Палацы Незалежнасці з лётчыкам-касманаўтам Алегам Навіцкім і членамі яго сям’і. Аляксандр Лукашэнка цёпла вітаў гасцей і ўручыў ураджэнцу Беларусі, Герою Расіі ордэн Дружбы народаў. Такою высокай узнагародай касманаўт ушанаваны “за значны дасягненні ў асваенні космасу і вялікі асабісты ўнёсак ва ўмацаванне міжнародных сувязяў”.

Тое, што Алег Навіцкі сваім лёсам, працай на зямлі ды ў космасе даўно паядноўвае Беларусь і Расію, жыве фактычна на дзве братнія краіны, спрыяе пашырэнню дружалюбных су-

вязяў — відавочна. Мы звыкліся ўжо і з тым, што нават з арбіты касманаўт дасылае землякам прывітанні, віншаванні з нагоды розных падзей. Так было, напрыклад, і сёлета, калі Беларусь упершыню адзначала 17 верасня Дзень народнага адзінства. Між тым не ўсе ведаюць, што вядомы ў свеце беларус уваходзіць у актыў Федэральнай нацыянальна-культурнай аўтаноміі Беларусі Расіі. А



ён у ліку ганаровых гасцей на з’ездзе ФНКА Беларусі Расіі. Якраз ён і даў “наводку” пра беларускія родавыя карані “зорнага брата” Алега Арцём’ева. І мы пісалі пра тое падрабязней — з Віцебска, пасля сустрэчы з яго бацькамі (“З Друі шлях на Байканур” — 16.04.2019).

Але вернемся ў Палац Незалежнасці. Прэзідэнт на пачатку сустрэчы падзякаваў Валянціне Эдуардаўне, маці Алега, за сына, цёпла размаўляў з іншымі членамі сям’і. Словы падзякі выказаў і лётчыку-касманаўту: “Я гляджу на вашага і нашага Алега і думаю, што ён знешне і ўнутрана сапраўдны славянін. Вось у ім беларускае, рускае (знешне нават) і зольшага нешта, пэўна, і ўкраінскае ёсць. І тое, што ён робіць для сваёй Радзімы, ён робіць правільна. Рана ці позна ты прыйдзеш на гэтую зямлю, таму не трэба губляць сваіх каранёў. І ён сапраўды той чала-

век, які паядноўвае народы”. Вось таму і лагічна, што залаты ордэн кіраўнік дзяржавы ўручыў касманаўту і пры тым папрасіў аддаць яго на зберажэнне маці. Касманаўт пагадзіўся: “Няхай ён тут захоўваецца, на беларускай зямлі! Гэта сапраўды вельмі высокі гонар. Вельмі высокая ацэнка маёй працы. Я сапраўды вельмі люблю Беларусь. Гэта ж тая зямля, на якой я нарадзіўся, якая мяне выхавала — у асобе маіх бацькоў, маіх знаёмых, сярэдняй школы. І вось мая загартоўка, напэўна, і дапамагае па гэты час ісці па жыцці спакойна. Я заўсёды ведаю: тут мой дом, тут мяне заўсёды прымуць, тут мне заўсёды рады. І хочацца працаваць (нават калі ўжо здароўя не будзе на касманаўтыку) на карысць Беларусі ды Расіі. Я не магу падзяліць гэтыя дзве краіны ніяк. Гэты наш славянскі саюз, які мусяць быць заўсёды моцным. І мы павінны заўсёды падстаўляць плячо адно аднаму. Разам радавацца і разам гора гаравач, заступацца сябар за сябра і, калі трэба, разам ісці ў наступ. Дзякуй вам вялікі за высокі гонар!”

Іван Іванаў



Абрысы нашай супольнай будучыні

На сайце Нацыянальнага прававога інтэрнэт-партала абнародаваны праект змяненняў і дапаўненняў Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь для ўсенароднага абмеркавання

Члены Канстытуцыйнай камісіі – пра змяненні ў Асноўны Закон

27 снежня, як толькі быў абнародаваны праект, нашы калегі звярнуліся з просьбамі выказацца па дакуменце да людзей, якія не толькі ўжо ўважліва вывучылі ўсе змяненні, дапаўненні – яны над імі працавалі. Паслухаем іх.

Ігар Марзалюк, старшыня Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу па адукацыі, культуры і навуцы:

– Новая рэдакцыя Канстытуцыі – гэта яшчэ адзін крок да ўмацавання незалежнасці краіны. Любы чалавек, які за незалежнасць дзяржавы, мусіць прыйсці і прагаласаваць за гэты варыянт Канстытуцыі, якая адлюстроўвае новы этап палітычнай, сацыяльнай і эканамічнай эвалюцыі беларускага грамадства. Дакумент падводзіць рысу пад няпростым постсаветкім перыядам і стварае магчымасць для далейшага росту, развіцця і наступнага рыўка, прарыву ў незалежнасці, якую мы разумеем як годнасць, гонар, як высокія эканамічныя паказчыкі і вартаснае жыццё для ўсіх беларусаў.

Любы незаангажаваны чалавек, які ўважліва прачытае Канстытуцыю, супаставіць яе з той, якая сёння ёсць, пачынаючы з той, якая была ў Асноўнага Закона дае больш дэмакратычных магчымасцяў для самарэалізацыі. Яна не замянае тым, хто марыць пра партыйную палітычную дзейнасць, разгортвае новыя небакраі для развіцця эканамічнай дзейнасці, гарантуе многія рэчы, якія ўжо сталі беларускім брэндам. Той, хто хоча, каб было больш пераазмеркавання паўнамоцтваў і змянення пэўнай напружанасці, нагрукі, таксама ўбачыць новаўвядзенні. Ад звышпрэзідэнцкай мы пераходзім да прэзідэнцкай рэспублікі, у якой важную ролю іграе выканаўчая ўлада, прэм’ер-міністр, Савет Міністраў. Вядома, мы бачым выразнае ўмацаванне заканадаўчай улады. У першую чаргу Канстытуцыйнага і Вяроўнага суду, паглыбленне іх аўтаномнасці, што будзе павялічваць іх незаангажаванасць, моц і ўменне стаяць арбітрам над палітычнымі бойкамі, калі яны будуць. Гэта ўсё сведчыць аб тым, што беларускае грамадства пасталела: яно патрабуе ўдасканалення палітычнай сістэмы, а гэта магчыма толькі праз наш Асноўны Закон. Таму кожны, хто хоча для нашай дзяржавы добра, дабрабыту і далейшай эвалюцыі, у якой улічваецца кожны пункт гледжання, а Беларусь маеца на ўвазе як краіна сэнсаў, той будзе галасаваць за новую стратэгію будучыні, якая адлюстравана ў нашым новым праекце закона.

Аляксей Талай, паралімпіец, грамадскі дзеяч:

– Кіраўнік дзяржавы паставіў нам задачу: пачуць кожнага беларуса, дачацца пра думкі, настроі, прыслушацца да жаданняў і прапановаў людзей, якія варта было б унесці ў новую рэдакцыю Канстытуцыі. Я з першых дзён уключыўся ў такую працу. Мы правялі шмат сустрэч па краіне. Ніякіх забароненых тэм – маё галоўнае правіла ў зносінах з людзьмі.

Мы сапраўды вельмі шмат працавалі, было шмат разоў, плынь інфармацыі ад людзей, грамадзян, якіх хвалюе гэтае пытанне.

Сярод членаў Канстытуцыйнай камісіі былі спрэчкі па момантах, якія павінны з’явіцца ў Канстытуцыі ці, наадварот, быць выключаны з яе па прычыне таго, што свет змяняецца і некаторыя артыкулы страцілі сваю актуальнасць. Напрыклад, для нас неактуальны прыярытэт міжнароднага права, таго самага права, згодна з якім сёння не прызнаюць нашы выбары, нашага

Каардынуе работу па зборы і абагульненні водгукў грамадзян па праекце змяненняў і дапаўненняў Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь, які вынесены для ўсенароднага абмеркавання, Нацыянальны цэнтр прававой інфармацыі. Меркаванні грамадзян па праекце, а таксама магчымыя прапановы можна цяпер накіроўваць у цэнтр:

**па электроннай пошце sbor@ncpi.gov.by;
праз запаўненне электроннай**

кіраўніка дзяржавы, вучаць нас жыць. Мы павінны ў Канстытуцыі замацаваць абсалютны прыярытэт нацыянальных законаў, нацыянальнага права. Гэта вельмі важны момант, які хвалюе людзей. Мы зразумелі, што жывём у канкурэнтным свеце, дзе ў кожнага ёсць нацыянальны інтарэсы.

Я шмат працаваў з моладзю, каб у маладых людзей замацавалася разуменне, што ў іх ёсць свой дом, які трэба абараняць і цаніць.

Мы бачым, як сёння ашчацініўся Еўрапейскі саюз. Магчыма, недзе і мы павінны ашчацініцца, абараняючы свае нацыянальныя інтарэсы, сям’ю, традыцыйныя каштоўнасці. Зыходзячы з гэтага, нам трэба дзейнічаць. Варта перагледзець тыя моманты, палажэнні, якія мы рэалізавалі, як мы думалі, разам з нашымі заходнімі партнёрамі. Перагледзець – і дзейнічаць самастойна. Я бачыў, што людзей хвалююць пытанні сямейных каштоўнасцяў, ювенальнай

формы, якая знаходзіцца на Нацыянальным прававым інтэрнэт-партале па адрасе <https://sbor.pravo.by>;

у пісьмовым выглядзе – па адрасе: 220030, г. Мінск, вул. Бярсана, 1а, НЦПІ, з паметкай “Канстытуцыя”.

З праектам змяненняў Канстытуцыі можна пазнаёміцца на інтэрнэт-партале Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ці па спасылцы https://zviazda.by/sites/default/files/konstituciya_27.12.2021_itog.pdf

Для мяне як для дзеяча культуры і грамадзяніна вельмі важнымі аспектамі з’яўляюцца нацыянальная самабытнасць, духоўнасць, гістарычная памяць – усё тое, што застаецца каштоўным на стагоддзі. Гэта ж таксама знайшло адлюстраванне ў новай рэдакцыі Канстытуцыі.

Пытанне сямейных каштоўнасцяў таксама ўваблялася на старонках новай рэдакцыі – мы не толькі дапоўнілі ўжо існуючыя тэзісы, але і прапісалі новыя падыходы, адкарактывалі састарэлыя.

Безумоўна, у часе работы над праектам ішла гаворка і аб падтрымцы дзяржавай таленавітай моладзі. Мне падаецца гэта вельмі важным. Пранізліва прагучала тэма Вялікай Айчыннай вайны. У новай рэдакцыі Канстытуцыі мы зафіксавалі гістарычную праўду, а таксама адзначылі немагчымасць перапісвання падыходаў да гэтай векапомнай з’явы.

Адказ на дыскусійнае пытанне “На-



юстыцыі. Як традыцыяналіст, сем’янін, бацька, звяртаў увагу на пытанні, якія будуць уплываць на нашу моладзь.

Вельмі спадзяюся, што мы зможам адстаяць пазіцыі, якія ўмацоўваць краіну, абароняць нашу любімую Беларусь, і гэтыя пазіцыі будуць замацаваныя ў Асноўным Захоне. Веру, што людзі свядома зробіць важны для сябе выбар, прымуць новы праект Канстытуцыі. Мы тым самым зробім крок у новую рэчаіснасць нашай Беларусі, дзе будзем жыць у любові, шчасці з нашымі найбліжэйшымі саюзнікамі, сябрамі, будуючы добрыя адносіны ў агульных інтарэсах.

Кацярына Дулава, рэктар Беларускай акадэміі музыкі:

– У складзе камісіі мы працавалі больш за паўгода, і гэта, канешне ж, вельмі сур’ёзны этап. Адна з галоўных катэгорый, якая прагледжваецца ў новай рэдакцыі, – гісторыя і гістарычная памяць. Мы цяпер, з аднаго боку, знаходзімся на новым этапе, які патрабуе сучасных вырашэнняў. З іншага – мы вельмі шануем нашыя здабыткі і каштоўнасці, якія неабходна зберагчы. Вось у тым і была галоўная складанасць: злучыць розныя падыходы і вытрымаць баланс паміж імі.

шай краіны. Гэта, мы ведаем, абсалютна аўтэнтычная для славянскіх народаў з’ява, якая нагадвае мне старажытнае веча. Магчымасць, якая дазваляе людзям абмеркаваць супольна ўсе важныя пытанні. У новай рэдакцыі мы прапісалі абранне суддзяў і фарміраванне Цэнтральнай выбарчай камісіі, пытанні пераазмеркавання паўнамоцтваў паміж галінамі ўлады.

Абавязкова звярніце ўвагу на 54-ы артыкул: у яго ўнесены лёсавызначальныя рэчы, якія датычацца патрыятызму і гістарычнай памяці.

Ягор Макарэвіч, старшыня Маладзёжнага савета (парламента) пры Нацыянальным сходзе:

– Праект Канстытуцыі на працягу практычна года распрацоўваўся Канстытуцыйнай камісіяй, рабочай групай пад пільнай увагай кіраўніка дзяржавы і з яго непасрэдным удзелам у гэтым важным працэсе. Усе прапанаваныя на гэтым этапе змены актыўна публікаваліся ў СМІ і сацсетках і сыходзілі ад саміх грамадзян. Прапановы агучваліся імі на сустрэчах з членамі камісіі, на дыскусійных пляцоўках. Таму ўжо цяпер можна сказаць з упэўненасцю, што гэта народны праект нашага Асноўнага Закона.

Меркаванне навацыі Канстытуцыі носяць прагрэсіўны характар. Яны арыентаваны на тое, каб зрабіць нашу дзяржаву больш моцнай, а палітычную сістэму – больш устойлівай. Праект Асноўнага Закона замацоўвае зберажэнне гістарычных і маральных вытокаў беларускага народа. Таксама захоўваецца сацыяльна арыентаваны курс развіцця Беларусі. Гэта значыць: у складаных эканамічных умовах наша краіна, як і раней, будзе падтрымліваць розныя катэгорыі грамадзян, аказваць адрасную дапамогу тым, хто мае ў тым патрэбу.

Вельмі важна, каб ва ўсенародным абмеркаванні змяненняў у Канстытуцыю брала ўдзел і моладзь. Нам трэба будзе прыняць эстафету ад старэйшых і зрабіць усё магчымае, каб наша Беларусь развівалася як моцная суверэнная дзяржава. Кожны можа выказаць свае прапановы ці заўвагі па праекце. Можна цяпер накіроўваць меркаванні праз акаўнты Маладзёжнага парламента ў сацсетках або спецыяльную форму на сайце структуры mfn.by.

Бажэна Ярэмч, дырэктар – мастацкі кіраўнік цэнтра “Нацыянальная школа прыгажосці”:

– Работа ў складзе Канстытуцыйнай камісіі для мяне – вельмі вялікі гонар і адказнасць. У праект Канстытуцыі ўкладзена каласальная праца. Над кожным артыкулам і фармулёўкай усе члены камісіі працавалі гадзінамі, усё шчыльна абмяркоўвалі, вывяралі, выяжджалі ў рэгіёны, наведвалі калектывы, праводзілі дыялогаваыя пляцоўкі.

Асабліваю ўвагу хачу звярнуць на замацаванне на ўзроўні Асноўнага Закона захавання гістарычнай памяці і традыцыйных сямейных каштоўнасцяў. Мне цікава было ўдзельнічаць у абмеркаванні важных аспектаў, якія датычылі Усебеларускага народнага сходу і пераазмеркавання паўнамоцтваў улады.

Канстытуцыя – Асноўны Закон дзяржавы, на ім грунтуецца ўсё заканадаўства. Яе можна параўнаць з трывалым падмуркам, на якім будуюцца сучаснасць і будучыня нашага агульнага дома – Беларусі.

Запісалі
**Вольга Ануфрыева,
Вераніка Канюга,
Арына Карповіч,
Валерыя Сцяцко,
Маргарыта Ушкевіч**

Збірацца разам, сябраваць

Паглыбляецца і пашыраецца супрацоўніцтва беларускіх суполак замежжа з гістарычнай Бацькаўшчынай

Мы пісалі ўжо, што ў Мінску прайшло шостае пасяджэнне Кансультатыўнага савета пры МЗС Беларусі па справах беларусаў замежжа (“З далёкіх дарог на родны парог” – ГР, 29.11.2021). На яго былі запрошаны прадстаўнікі дзяспары, а таксама тых дзяржструктур, якія ў пастаянным супрацоўніцтве з беларускімі суполкамі замежжа, да якіх звычайна скіраваны просьбы, пажаданні, прапановы нашых суайчыннікаў з розных краін па ходзе жыцця і на падобных імпрэзах. У прыватнасці, дэлегавалі на “веча дзяспары” кіраўнікоў і актывістаў беларускіх суполак Арменія, Германія, Ірданія, Італія, Іспанія,



Удзельнікі Кансультатыўнага савета - 2021. Здымак на памяць



такол даручэнняў складзены і на гэты раз. Ініцыятывы, прапановы, просьбы выступоўцаў, скіраваны на паглыбленне й пашырэнне супрацы дзяспары і дзяржавы, аналізуюцца ў МЗС, сістэматызуюцца, запускаюцца ў работу. Напрыклад, сёлета і мяне як галоўнага рэдактара газеты “Голас Радзімы” ўвялі ў склад КС, далі магчымасць выступіць. Я ўнёс некалькі прапаноў. Адна з іх тычыцца адладкі сістэмы фіксацыі, уліку, зберажэння і магчымай перадачы ў Беларусь архіваў, дакументаў, рэчаў вядомых дзеячаў дыспары пасля іх сыходу. Гаварыў і пра неабходнасць падключэння актывістаў дзяспары ў патрыятычнае выхаванне нашай моладзі, пра наладжванне моцных, сістэмных сувязяў школ, іншых адукацыйных устаноў краіны з беларускімі суполкамі замежжа. Пра тое падрабязней мяркую выказацца і на старонках газеты. А пакуль у рабочым парадку мы канкрэтызавалі прапановы ў пункты Праτάкола даручэнняў – справу вяла Наталля Счасновіч, старшы дарадца галоўнага ўпраўлення шматбаковай дыпламатыі МЗС.

З цікавымі паведамленнямі пра дзейнасць, з прапановамі, якія паспрыяюць актыўнай супрацы дзяспары й дзяржавы на карысць Бацькаўшчыны, выступалі старшыня герман-

ска-беларускай грамадскай ініцыятывы “Беларускі форум: культура, навука, даследаванні” Дзмітры Раманоўскі (Германія), кіраўніца Культурна-асветніцкага аб’яднання беларусаў у Ірданіі (КААБІ) Аксана Чамеза, старшыня Беларускага культурнага цэнтра “Радзіма” (Нур-Султан) Дзмітры Астаньковіч (Казахстан), старшыня праўлення Саюза беларусаў Латвіі (СБЛ), кіраўніца Рыжскага беларускага таварыства “Трамень” Алёна Лазарава, кіраўніца Цэнтра беларускай культуры ў Даўгаўпілсе і суполкі “Уздым” Жанна Раманоўская (Латвія), кіраўнік Федэральнай нацыянальна-культурнай аўтаноміі Беларусі Расіі Сяргей Кандыбовіч, першы намеснік старшыні прэзідыума Усеўкраінскага саюза беларусаў, старшыня Днепрапятроўскага абласнога аб’яднання “Беларусы Прыдняпроўя” Валеры Каралёў. Тэкст выступлення Сяргея Львовіча ёсць на партале ФНКА Беларусі Расіі. А ў снежні стала вядома: заслужаны дзеяч навукі Расійскай Федэрацыі, правадзейны член Расійскай акадэміі адукацыі, доктар псіхалагічных навук, прафесар, чатырохразовы лаўрэат дзяржпрэміі Расіі, віцэ-прэзідэнт Расійскага псіхалагічнага таварыства Сяргей Кандыбовіч абраны замежным сябрам Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі. Віншуем, Сяргей Львовіч!

У часе перапынку зроблены быў калектыўны фотаздымак удзельнікаў КС-6, да таго ж кавы-паўзу падсалодзіла прэзентацыя-дэгустацыя ад вядомай беларускай фірмы “Камунарка”, можна было палюбавацца прыгожымі краявідамі: у холе працавала фотавыстава “Беларусь: прыгожыя імгненні”. Потым прадоўжылася дыскусія па актуальных пытаннях грамадска-палітычнага і сацыяльнага жыцця краіны. З паведамленнем пра тое, як у Беларусі ідзе работа па ўнясенні змяненняў і дапаўненняў у Канстытуцыю (цяпер праект вынесены на ўсенароднае абмеркаванне) выступіла намесніца старшыні Канстытуцыйнага Суда Бела-

русі Наталля Карповіч. Не менш увагі прыцягнула і выступленне Валерыя Талкачова, начальніка ўпраўлення па нагляду за расследаваннем асабліва важных спраў Генеральнай пракуратуры Беларусі. Ён казаў пра тое, як ідзе расследаванне справы аб генацыдзе беларускага народа. Праца тая прадаўжаецца і на заканадаўчым узроўні. А 14 снежня на пасяджэнні шостага сесіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Беларусі сёмага склікання дэпутаты ў двух чытаннях прынялі законапраект “Аб генацыдзе беларускага народа”. Так што суайчыннікі з замежжа мелі магчымасць з першых вуснаў пачуць пра тое, чым жыве краіна, што хвалюе людзей, якім шляхам рухаецца развіццё беларускага грамадства. Намеснік гендырэктара – дырэктар па навуковай рабоце і выдавецкай дзейнасці Нацыянальнай бібліятэкі Аляксандр Суша гаварыў, як праз кнігу, выдавецкія праекты ідзе ўзаемадзеянне Беларусі з іншымі краінамі, заклікаў кіраўнікоў беларускіх суполак актыўней падключыцца да такой культурнай, навукова-асветніцкай працы.

Прадуктыўна, па-дзелавому і ў той жа час душэўна, па-свойску зносіліся ўдзельнікі пасяджэння за круглым сталом. Панавалі там згода і паразуменне. Міністр Уладзімір Макей, падсумоўваючы вынікі размовы, зрабіў напрыканцы яе важныя акцэнт, засяродзіўшы ўвагу на некаторых тэзісах, якія прагучалі на “веча дзяспары”. Мы ж мяркуем і ў сваёй працы звяртацца да каштоўнага досведу, які назапашаны ў суполках, пра які гаварылі выступоўцы ў Мінску. Як вядома, толькі агульнымі, зладжанымі намаганнямі дзяржавы і энтузіястаў з дзяспары магчыма развіваць, пашыраць беларускую культуру ў замежжы, спрыяць таму, каб і ўдалечыні ад Бацькаўшчыны памяталі беларусы пра свае родавыя карані, былі разам з ёю. І дзякуючы таму будзе мацнець, прыгажэць, з меншымі патрабаваннямі пераадольваць выклікі сучаснасці наш агульны Беларускі Мацярык.

Іван Ждановіч

Казахстан, Кыргызстан, Латвія, Малдова, Расія, Узбекістан, Украіна, Эстонія. З беларускага боку паўдзельнічалі ў шчырай, даверлівай размове за вялікім круглым сталом у зале пасяджэнняў МЗС Міністр замежных спраў Уладзімір Макей, начальніца галоўнага ўпраўлення шматбаковай дыпламатыі МЗС Ірына Вялічка (была мэдэратарам на пасяджэнні, гэтае ўпраўленне працуе з актывістамі дзяспары непасрэдным чынам), прадстаўнікі Адміністрацыі Прэзідэнта, Нацыянальнага сходу, Дпартаменту па грамадзянстве і міграцыі МУС, Мінінфармацыі, Мінкультуры, Мінадукацыі, апарата Упаўнаважанага па справах рэлігій і нацыянальнасцяў.

Як мы пісалі, на пасяджэнні выступіў з правамай Міністр замежных спраў Уладзімір Макей. У дыскусіі “Вынікі сумеснай працы МЗС і арганізацый беларусаў замежжа ў 2020-2021 гадах і перспектывы на прамакі развіцця ўзаемадзеяння дзяржавы і дыспары” паўдзельнічалі спачатку прадстаўнікі органаў дзяржкіравання. Каб нашыя чытачы былі ў курсе, хто канкрэтна задзейнічаны ў такім узаемадзеянні, з кім кантактаваць на будучыню, разгортваючы супрацу дзяспары і дзяржавы, канкрэтызуем выступоўцаў. Гэта начальніца ўпраўлення ўстаноў культуры і народнай творчасці Мінкультуры Ірына Карповіч, дырэктар Рэспубліканскага цэнтра нацыянальных культур Вольга Антоненка (РЦНК, дарэчы, структурна цесна спалучаны з Мінкультуры), загадчыца сектара па справах нацыянальнасцяў апарата Упаўнаважанага

па справах рэлігій і нацыянальнасцяў Алена Бязручка, начальніца адзела маркетынга і якасці турпаслуг Дпартаменту па турызме Мінспорту і турызму Ірына Брынкевіч, намеснік начальніка ўпраўлення міжнароднага супрацоўніцтва Мінадукацыі Андрэй Красуцкі. Яны гаварылі пра тое, як адладжана супраца з беларускімі суполкамі замежжа па іх кірунках дзейнасці, пра перспектывы ўзаемадзеяння, прыводзілі факты, якія ілюструюць тэндэнцыі ў працэсах.

Дарэчы, кожнаму з удзельнікаў пасяджэння была прадстаўлена Інфармацыя аб выкананні Праτάкола даручэнняў Міністра замежных спраў па выніках папярэдняга, пятага КС: тая сустрэча праходзіла 11 ліпеня 2019-га. Летась з-за кавідных абмежаванняў “веча дзяспары” не збіралася. Забягаючы наперад, адзначым: Пра-



Выступае Валеры Каралёў з Украіны

ІВАН ЖДАНОВІЧ

Хораша душы

Мазаіка падзей, што адбываліся ў Даўгаўпілсе дзякуючы намаганням супрацоўнікаў Цэнтра беларускай культуры і суполкі “Уздым”. А прайшлі там восеньскія Дні беларускай культуры ў Латвіі ды яшчэ тыднёвы Міжнародны фестываль народнай культуры “Беларускі кірмаш у Даўгаўпілсе”.

Заслугоўвае павагі, пераймання досвед сістэмнай працы на карысць беларускай культуры нашых сяброў з Латвіі. У мінулым нумары (№11, 2021) мы падалі тэксты з моцным “латвійскім акцэнтам”: пра закрыццё штогадовых Дзён беларускай культуры (у Рызе), гасцянне актывістаў беларускіх суполак Латвіі на Бацькаўшчыне і цікавую справу суполкі “Мара” з Ліепаі: там далучаюць да нашай спадчыны дзетак з юнага ўзросту. Сённяшні аповед – пра напрацоўкі ў беларускай прасторы Даўгаўпілса. І асабліва ўвосень там бурнае жыццё: кірмашова-выставачнае, з канцэртамі, сустрэчамі, дабрачыннымі справамі. Падзем выбарку з тэкстаў, дасланых у рэдакцыю нашымі сябрамі – вялікі дзякуй ім за тое!

На хвалях аўтарскай песні

16 кастрычніка ў Даўгаўпілсе прайшоў III Міжнародны фестываль беларускай аўтарскай песні. Ладзяць яго Беларускае таварыства “Уздым” у супрацы з Даўгаўпілскім Цэнтрам беларускай культуры (ЦБК) пры садзеянні Фонду падтрымкі незаржаўных арганізацый Даўгаўпілскай гардумы. На гэты раз у ЦБК сустрэліся аматары аўтарскай беларускай песні з Даўгаўпілса і Вісагінаса (Літва). Віталі ўсіх аўтар праекта, кіраўніца “Уздыма” і Цэнтра Жанна Раманоўская і консул Беларусі ў Даўгаўпілсе Галіна Найдзэнава. Канцэрт адкрываў прэм’ернай песняй “Наш фестываль” (верш Станіслава Валодзькі, музыка Альберта Белуся) госць з Вісагінаса: Сяргей Шабадалаў. Далей выступалі творчыя ансамблі ЦБК: “Пралескі”, “Купалінка”, “Спадчына”, салісты Настасся Лукашонак, Віталь Міхайлоўскі, Яніна Юзэфовіч. А Станіслаў Валодзька і Лілія Воранава чыталі свае вершы ў тэму фестывалю і Дзён беларускай культуры. Завершылася імпрэза кранальнай песняй “Беларусь” – творам барда Арона (Арыка) Крупа, ураджэнца Даўгаўпілса. Песня гучыць на фэсце штогод, на гэты раз усе падпывалі голасу аўтара са старога аўдыязапісу.

Цёплая сіла народнай дыпламатыі

Сёлета Міжнародны фэст народнай культуры “Беларускі кірмаш у Даўгаўпілсе” доўжыўся цэлы тыдзень, а стартаваў 20 верасня з дабрачыннай акцыі “З сардэчнай цэплінёй”. Дарэчы, штогод кірмаш уключае ў сябе “чын дабыні” (а словы ўчыніць, чын, дабрачынны – з аднаго караня). Усю восень майстрыхі вязалі рукавіцы, шарпэткі, вышывалі сурвэткі, майстравалі таксама іншыя рэчы з беларускімі нацыянальнымі арнаментамі. А потым у знак удзячнасці падарылі ўсё тое

медыкам з кавід-аддзялення Даўгаўпілскай рэгіянальнай бальніцы.

Консул Галіна Найдзэнава віншавала ўдзельніц-рукадзельніц з пачаткам фестывалю, казала пра знакаваць старту: з добрай справы. У тым ёсць і акт суперажывання, і салідарнасць з медыкамі, якія працуюць у пандэмічных умовах. На вачорках рукадзельніцы гаварылі пра розныя сімвалы з беларускай культуры, на арнаментарных знаходзілі ды першым выбіралі знак абярэгу ад хвароб і злых духаў. Майстар-клас па вышыванні крыжыкам правяла Марыя Памецька. Лілія Воранава і Валянціна Анікіна паклалі ў скрынку для збору падарункаў па пары звязаных шарпэткі і прадоўжылі працу. Вячоркі ў ЦБК праходзілі кожны панядзелак з 16 гадзін.

Пазней, калі закончыўся кірмаш, Жанна Раманоўская паведаміла ў рэдакцыю: “Шмат працы: канец года, бюджэт, планы, справаздачы... Робім добрыя справы. Вось навязлі шарпэткі з воўны, яшчэ сёतो, дадалі салодкіх ласункаў ды адвезлі медыкам. Збіралі падарункі разам з нашымі дыпламатамі”. Актывісты дыяспары і дыпламаты ў дабрачыннай звязцы! Гэта ж глыбінная сутнасць беларусаў: у той час, калі Еўрасаюз адгароджваецца ад Беларусі, чамусьці баіцца яе, воль такім “лагодным” чынам праявіць сваю пазіцыю, зрабіць мяккае і міралюбнае, сардэчнае “беларускае пранікненне” на тэрыторыю Латвіі. “Беларусы ідуць!” – цёплымі шарпэткамі на вашых нагах, спадары-суседзі. Вось і такая ёсць сіла – мяккая ды цёплая! – у народнай дыпламатыі...

Этна-майстар-клас для школьнікаў

Вынайздены ў Даўгаўпілсе “фармат кірмашу” дае магчымасць ладзіць імпрэзы, скіраваныя на розныя сацыяльныя групы, мэтавыя аўдыторыі, уплыні агульнай задумы: пашыраць, паглыбляць пазітыўную беларускую прысутнасць у прымежным рэгіёне. На другі дзень кірмашу, 21 верасня, у ЦБК надалі ўвагу школьнікам: правялі для іх этнамайстар-клас па вырабе лялькі-абярэга і паштоўкі-выцінанкі. Між тым адукацыйна-гульнявыя заняткі для навучэнцаў даўгаўпілскіх школ – традыцыйныя. Гэта цудоўная магчымасць для юных знаёмца з багаццем звычайна і традыцый беларускай культуры. Жанна Раманоўская правяла майстар-клас “Лялька-абярэг” для дзяўчынак. А хлопчыкі ды мужчыны, вынікае з даўніх традыцый, не мелі права рабіць абярэжную ляльку! Калі ўдумацца, дык і таемства нараджэння – справа жаночая... Кіраўніца ЦБК знаёміла вучаніц з гісторыяй нацыянальнай лялькі, з бага-



Ансамблі “Купалінка” і “Лянок” на святочнай сцэне

тай выставачнай іх калекцыяй, з традыцыямі вырабу абярэгу. Спрадвеку лялькі суправаджалі чалавека па жыцці: сустракалі ў калысцы, дапамагалі ў цяжкія часы, прымалі на сябе хваробы, засперагалі ад злых сіл. А рабілі ў ЦБК лялькі-абярэгі так, як і ў даўніну: без нажніц, са шматкоў тканіны і ніткі.

Пакуль адны майстравалі для сябе ляльку-абярэг, Марыя Памецька знаёміла хлопчыкаў-трэцікласнікаў з музейнай экспазіцыяй “Беларуская хатка”. Аўтэнтчныя прадметы працы, побыту вяскоўцаў з мінулага можна і памацаць, патрымаць, з нечым паспрабаваць папрацаваць. Потым дзяўчынка прыйшлі ў “хатку”, а хлопчыкі трапілі на майстар-клас па вырабе паштоўкі-выцінанкі. Гэта быў пашыраны ў Беларусі від дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва. Папяровыя аплікацыі ўпрыгожылі паштоўку.

Дзеці пакідалі Беларусі дом радасныя і ўражаныя: дзяўчынка неслі свае лялькі-абярэгі, хлопчыкі – паштоўкі-выцінанкі, ды кожны яшчэ і смачны фестывальны сувенір-пернік і па некалькі беларускіх слоў, засвоеных у гульнявой форме ў часе заняткаў.

Даніна павагі Аляксею Сапунову

Гісторыка з Віцебска згадваў, ушаноўвалі яго памяць 22 верасня, на трэці “кірмашовы” дзень. ЦБК на інтэрнэт-пляцоўцы ZOOM зладзіў “круглы стол”, прысвечаны 170-м угодкам Аляксея Сапунова (1851–1924). Ён вядомы як гісторык, краязнаўца, археолаг, педагог, грамадскі дзеяч. Нарадзіўся Аляксей Парфёнавіч у праваслаўнай купецкай сям’і ў Віцебскай губерні. Вучыўся ў Віцебскай гімназіі, затым на гістарычна-філалагічным факультэце Санкт-Пецярбургскага ўніверсітэта. Вярнуўся ў Віцебск, працаваў выкладчыкам латыні і грэчаскай мовы. Захоплена вывучаў мінуўшчыну краю, працуючы ў архівах, шмат публікаваўся, выдаваў даследаванні на ўласныя сродкі. А цікавіла Сапунова даўніна Беларусі, асабліва Віцебшчыны, матэрыялы пра Віцебск, гарады і помнікі Віцебскай губерні, пра рэчку Заходнюю Дзвіну, Полацкую епархію, Інфлянты (па-польску: Inflanty) – то была раней агульная назва зямель, якія з XIII да XVI стагоддзя былі пад ула-

дай Інфлянцкага (Лівонскага/мечаносцаў) ордэну, яны складалі тэрыторыю сучасных Латвіі ды Эстоніі). Яшчэ нагаткі па гісторыі заканадаўства пра яўрэйў, працы па Дзвінскіх і Барысавых камянях, архівах Магілёва й Мінска, універсітэце ў Полацку па гэты час цікавыя для гісторыкаў і краязнаўцаў.

Аляксея Сапунова выбіралі міравым суддзёй, дэпутатам Дзярждумы, ён быў ганаровым чальцом шэрагу навуковых таварыстваў, прафесарам, сапраўдным стацкім саветнікам. І дзяржаўныя ўзнагароды, ордэны яго не абышлі. Але галоўным захаваннем заставаўся гісторыя роднага краю. Удзячны нашчадкі назвалі яго імем вуліцу ў Віцебску, бюст Аляксея Сапунова ўсталяваны ля ўваходу ў Віцебскі дзяржуніверсітэт імя П. М. Машэрава.

Пра асобу Аляксея Сапунова, ягоны след у гісторыі Бацькаўшчыны разважалі ўдзельнікі “круглага стала” – як з боку Даўгаўпілса, так і са згаданага Універсітэта. Кіраўніца ЦБК, магістр міжкультурных адносін Жанна Раманоўская нагадала пра падпісанае пагадненне аб супрацы Цэнтра



Яўгенія Гуляева, прафесійная культработніца, адна з заснавальніц таварыства “Уздым”. Родам з вёскі Закор’е, з Браслаўшчыны. Яе бацька, ветэран Вялікай Айчыннай вайны, пахаваны ў Даўгаўпілсе, а маці, вялікая рукадзельніца, ляжыць на Радзіме. Якраз яе прыгожыя дамацканыя й вышываныя вырабы Яўгенія Вячаславаўна перадала ў Браслаўскі гістарычна-краязнаўчы музей. Здымак зроблены на сядзібе Беркенеле, дзе жыла сям’я будучага паэта Яніса Райніса, дзе ён пачаў вучыцца ў школе і пісаць вершы.

Твор Эдуарда Літвіноўскага з фотавыставы “Беларускі позірк Даўгаўпілса”

Азірнуцца, каб не страціць

У чарговы раз Рэспубліканскі цэнтр нацыянальных культур правёў разам з партнёрамі творчую стажыроўку для кіраўнікоў замежных беларускіх прафесійных (аматарскіх) калектываў мастацкай творчасці – на базе арганізацыі культуры і ўстаноў адукацыі ў сферы культуры, прафесійных калектываў мастацкай творчасці Беларусі

Ганна Сяброўка “Bellarus” у Неапалі (Італія), майстар па прыкладных відах мастацтва:

Чарнавок, асацыяцыі

“Сяброўкі ў Італіі, што раней прыезджалі на падобныя стажыроўкі ад нашай суполкі, гаварылі: “Ой, як класна! З’ездзі туды, паглядзі, што можна зрабіць сваімі рукамі на беларускую тэматыку”. Я люблю штосьці майстраваць, шукаю парады ў інтэрнэце, але там рэдка сустрачаюцца нешта сапраўды беларускае. На стажыроўцы ўпершыню. Ва Універсітэце культуры і мастацтваў у Мінску нас вучылі спяваць і танцаваць. На занятках па харэаграфіі лекцыі доўга не чыталі – прапанавалі самім станычыць Польшку, Ручаёк ды іншыя танцы. І сапраўды: тыя танцы, у якіх ты сам удзельнічаў, запамінацца надойга. Некалькі відэа з тых заняткаў я адправіла ў Італію. Мне сяброўкі напісалі: “Калі вярнешся, абавязкова нам пакажаш, як гэта робіцца”. На майстар-класах у Магілёве мы рабілі сувеніры з саломкі, і я пацікавілася, як майстраваць цацкі з дрэва: мой дзядуля быў вельмі добры столяр. Маленькай заўсёды прыбягала да яго ў майстэрню, памятаю пах стружкі...”

Мяне ўразіла гасціннасць, з якой сустракалі нас на месцах. Маю на ўвазе само стаўленне да нашай дэлегацыі: маўляў, вось вы прыехалі – паглядзіце, што ў нас ёсць новага, успомніце, што пакінулі, азірніцеся, што ў вас за спіной засталася, адкуль вы родам, адкуль выйшлі – і вяртайцеся назад.

У Італію я патрапіла па эканамічных меркаваннях. Паехала “на годзік”, а затрымалася на ўсё 20... Думкі вярнуцца на Радзіму ў мяне заўсёды былі. Прызнаюся, калі жывеш за мяжой, вельмі хочацца дадому. Але, на жаль, чым больш праходзіць часу, то думаеш пра тое ўсё радзей... У наш няпросты час, калі ў свеце пандэмія, усе мы становімся больш адасобленымі і “заціснутымі”. Такія стажыроўкі прыўздзімаюць нас над паўсядзённасцю, раскрываюць, прымушаюць узгадаць, адкуль мы, і што мы дастаткова светлыя людзі з чыстай душой: нездарма ж нас часам называюць “белыя русы”.

Трэба сказаць, што ў Італіі таксама ёсць дзяржпраграма, якая дапамагае эмігрантам уліцца ў грамадства, і пры тым італьянцам больш даведацца пра нашу культуру. Муніцыпальнае кіраўніцтва Неапалі прадаставіла для асацыяцыі “Bellarus” памяшканне, мы там сустракаемся і зберагаем альбомы, кнігі, беларускую сімволіку. Збіраемся па чацвяргэх. Гэта для нас як аддушчына: ладзім святы, майструем нешта, дзелімся досведам з дзецьмі (яны ўжо нарадзіліся



Па розных прычынах мільёны нашых супляменнікаў жывуць цяпер за межамі Беларусі. Яны змаглі стварыць там этнакультурныя суполкі, аматарскія калектывы мастацкай творчасці і цяпер пашыраюць беларускую культуру ў замежжы. Час ад часу прыязджаюць здалёк на Бацькаўшчыну, зямлю продкаў: каб набрацца досведу, новых уманняў ды годна прадстаўляць нашы нацыянальныя адметнасці ў іншых краінах.

Вось і сёлета, за месяц да Новага года, яны сабраліся на стажыроўку ў Мінску. Іх чакалі майстар-класы і практычныя заняткі па беларускім традыцыйным мастацтве. Апошнія ладзіліся ў беларускай сталіцы на базе РЦНК, у Беларускай дзяржаўна-універсітэцкай культуры і мастацтваў. Многім спадабаліся паездкі ў гарадскі пасёлак Івянец і аграгарадок Ракаў Мінскай вобласці, а таксама ў Магілёў, дзе й па гэты час перадаюцца ўменні, развіваюцца рамёствы. У Магілёўскім абласным метадычным цэнтры, напрыклад, гасцям свае вырабы паказалі адразу некалькі майстроў. У Ракаўскім цэнтры народнай творчасці іх навучылі ткаць паясы, ствараць батлеечны тэатр, у Івянецкім музеі традыцыйнай культуры прадэманстравалі, як робяцца званы з гліны. Дарэчы, Івянец раней называлі сталіцай ганчарства. І гэта не ўсё: праграма яшчэ большая.

Мы напросілі “стажораў” расказаць крыху пра сябе і тыя суполкі, у якіх яны выяўляюць свае таленты. Пацікавіліся: якімі ведамі збіраюцца дзяліцца з сябрамі пасля стажыроўкі.

ў Італіі), спяваем ў хоры “Спадчына”. Дарэчы, вучыць спяваць нас італьянка Роза, прафесійная оперная спявачка, выкладчыца кансерваторыі. Наша Роза кіруе яшчэ й хорам толькі з італьянцаў. Яны часта выступаюць у храме, выязджаюць на гастролях. Прычым Роза бярэ заўсёды з сабой і нас. Ёсць водзукі, што спяваем мы не

Культурнага цэнтры “Беларусь” Паўладарскай вобласці (Казахстан). Яму 25 гадоў і ён – лідар моладзевага крыла суполкі, удзельнік народнага самадзейнага моладзевага ансамбля “Надзея”

Гэты юнак быў асабліва ўніклівы, паглыбляўся ў дэталі на майстар-класах па ткацтве. Адчувалася, што Яўгена вабяць

нам Яўген. – Апошнім часам з дапамогай інтэрнэту я спрабую асвоіць тэхніку пляцення кошыкаў, лапцяў ды іншых вырабаў. Валодаю некаторымі навыкамі. Хачу ўдасканаліць майстэрства, каб потым яго перадаваць дзецям. Праводжу заняткі раз на тыдзень, а то, бывае, і два, глядзячы па абставінах. Калі вучыць



На майстар-класе ў Магілёве

горш за прафесіяналаў! Пасля стажыроўкі ў нас будзе чым здзівіць італьянскіх слухачоў. Магчыма, у нашым рэпертуары з’явіцца некалькі новых беларускіх песень.

Хацелася б пажадаць землякам-беларусам заўсёды памятаць пра родавыя карані ды не губляць лепшыя свае якасці, асабліва такія, як шчодрасць і гасціннасць”.

Яўген Трыстан, сябар

ткацкія станкі, тканыя паясы й ручнікі.

“Ткаць паясы з беларускім арнамантам я навучыўся ў Паўладары. А тут на майстар-класе пабачыў больш складаную тэхніку ткацтва, знайшоў патрэбную літаратуру. Мая маленькая мара: змайстраваць ткацкі станок (яго яшчэ называюць кросны) сваімі рукамі ды на ім ткаць паясы, ручнікі, абрусы, сурвэткі ды іншыя рэчы, – распавёў

майстэрству дзяцей, яны ж і дарослымі будуць цікавіцца рамёствамі. А ў падлеткаў з’яўляюцца іншыя інтарэсы... Пад кіраўніцтвам старшыні Культурнага цэнтры “Беларусь” Любові Іванаўны Богнат мы імкнемся пагрузіць усю моладзь, якая прыцягваецца да суполкі, менавіта ў беларускасць. Навучаем хлопцаў і дзяўчат, як і калі праводзіць беларускія абрады, шукаем патрэбную інфармацыю”.

Па словах Яўгена, хоць ён “з боку маці – рускі, а з боку бацькі – украінец”, але з дзяцінства цікавіцца беларускай культурай. Пэўна, так было наканавана, і калі пашукаць, то, відаць, знойдуцца ў ягоным радаводзе і беларускія карані: “прабабуля з боку маці, расказвалі, была беларускай”. Яшчэ ў маленстве Яўгена запрасілі спяваць у ансамбль “Надзея” КЦ “Беларусь”. У калектыве ён ужо каля 14 гадоў. Моладзевы вакальны ансамбль кожныя тры гады пацвярджае званне народнага. Дарэчы, яго выступленні можна паглядзець на YouTube-канале. На адным з відэа Яўген Трыстан разам з сябрамі спявае песню “Купальскі вяночак”. Ды так прыгожа, што й нам з вамі можна павучыцца. А беларускія нацыянальныя строі яму вельмі да твару.

“Так атрымалася, што я пачаў самастойна вучыць беларускую мову, – расказаў Яўген. – Запытаць, як правільна вымаўляецца тое або іншае беларускае слова, не было ў каго. Носьбітаў і выкладчыкаў беларускай мовы ў нас мала. Але ёсць беларускія кнігі, творы мастацкай літаратуры, падручнікі “Роднай літаратуры” – па іх і вучуся. І ўжо заўважыў поспехі. Дома я паўсядзённа размаўляю на рускай і казацкай мовах, а ў цэнтры “Беларусь” стараюся гаварыць па-беларуску, асабліва з дзецьмі, падлеткамі. Спрабую правільна вымаўляць беларускія фразы, што сустракаюцца ў песнях. Хачу, каб гэтыя выразы былі на слыху ў нашых спевакоў, каб яны разумелі, пра што спяваюць”. У рэпертуары калектыву такія песні, як “Дзеўка і казак”, “Маруся”, “Купальніца”, “Чаму ж мне ня пяць”, “Купальскі вяночак” ды іншыя. З цягам часу Яўген мае намер паступіць у Паўладарскі педуниверсітэт і вывучыцца на выкладчыка музыкі: “Тады ў мяне будзе больш ведаў, я змагу імі дзяліцца з дзецьмі, моладдзю цэнтры”.

Уладзімір Абрамчук, сябар Федэральнай нацыянальна-культурнай аўтаноміі Беларусаў Расіі, кіраўнік фолк-гурта “Партызан FM”:

“На стажыроўку я прыехаў ўпершыню і думаю, што гэта пойдзе мне на карысць. Я ж фалькларыст, але больш па рускай казацкай традыцыі: заканчваў у свой час Маскоўскі дзяржінстытут культуры, займаўся на кафедры народна-спеўнага мастацтва. Хацелася б даведацца больш пра беларускія спеўныя традыцыі”, – патлумачыў Уладзімір.

Ён нарадзіўся ў Падмаскоў’і, яго бацькі родам з вёскі Соміна Брэсцкай вобласці. У дзяцінстве Уладзімір бываў у гасцях у бабулі і дзядулі, але не так часта, як хацелася б.

Цяпер Абрамчука ў Соміна больш ведаюць як хлопца, што згуляў там сваё вяселле ў аўтэнтчным стылі. Па гэты час вясцоўцы пад уражаннем: раней такога ніколі ў іх не было. “Вяселле з жонкай у беларускай вёсцы мы справілі ў 2007 годзе, — расказаў Уладзімір. — Пастараліся зрабіць яго як мага больш аўтэнтчным, у двары дома паставілі шацёр, а ў ім — сталы з лаўкамі. На сталах была самая простая вясельная ежа: рыба печаная, заліўныя стравы, бульбачка... Мы, як жаніх і нявеста, апрануліся ў старадаўнія вясельныя строі, крышачку стылізаваныя. Запрасілі шмат гасцей. Цяпер, калі прыязджаю, то мяне пазнаюць: “О, дык гэта ж той, што вяселле ў нас гуляў!” А бабулі з мясцовага фальклорнага гурта “Каліна” сустракаюць, песні спяваюць, сталы накрываюць”.

Такое сяброўства ў іх пачалося задоўга да вяселля, калі ў 2003-м Уладзімір з будучай жонкай яшчэ студэнтамі згаданага інстытута прыхалі ў Беларусь у экспедыцыю па фальклор. Абое пісалі дыпламы на кафедры народна-спеўнага мастацтва. “У навуковых мэтах” аб’ездзілі нямала вёсак Івацэвіцкага і Пінскага раёнаў Брэстчыны. “Вынікам сталі дзве дыпломныя працы на тэму беларускага Палесся: адзін дыплом быў па каляндарных песнях, другі — па працяглых або лірычных. З таго часу я й пачаў ездзіць у Беларусь часцей”, — падзяліўся Уладзімір.

Вядомы сёння мой суразмоўца не толькі тым, што згуляў вяселле ў беларускай вёсцы. Уладзімір — дырыжор, кіраўнік гурта “Партизан



PARTIZAN FM

FM”, які ведаюць і ў Расіі, і ў Беларусі. “Гурт “Партизан FM” — гэта сучаснае бачанне фальклорных песень, — расказаў Уладзімір.

— Калектыў можна назваць вакальна-інструментальным. Мы граем на розных інструментах: баяне, балалайцы, саксафоне, бас-гітары, трубе і ўдарных. Большасць з іх народныя. Ніколі не працуем пад фанаграму, заўсёды жывы гук. Спяваем у асноўным рускія казацкія песні. Да беларускіх чарга не дайшла, але стажыроўка наводзіць на такія думкі (смяецца)... У Беларусі гурт бываў неаднаразова з канцэртамі. Мы выступалі на Бярозаўскім матарарамонтным заводзе, на фестывалі “Ружанская брама” у гарпасёлку Ру-

жаны Пружанскага раёна, у Давыд-Гарадку на Століншчыне, у Целяханах Івацэвіцкага раёна — усё гэта Брэстчына. А калі я пачаў супрацу з ФНКА Беларусі ў Расіі, то прыязджаў на свята “Конікі” ў Давыд-Гарадок у складзе дэлегацыі: нас 30 чалавек было. Два-тры дні мы каледзавалі, потым давалі вялікі канцэрт. Пабрацім Давыд-Гарадка ў Падмаскоўі — пасёлак Марушкіна. Там наш гурт зладзіў відовішчнае “Купалле”. На яго запрасілі артыстаў з Беларусі”.

Валерый Амбросаў, сябар праўлення Беларускага культурна-асветніцкага таварыства «Уздым» (Даўгаўпілс, Латвія), удзельнік танцавальнага гурта “Лянок”:

“Мне заўсёды цікава прыязджаць у Беларусь, бо прымаючы бок якасна рыхтуе прыём. Да большасці гэтых імпрэзаў арганізатары ставяцца вельмі прафесійна: каб і пазнавальна было, і з выхаваўчым эфектам. Пашырэнне беларускай культуры, беларускай традыцыі ў свеце — гэта не гучныя словы. Клопат пра тое тут сапраўды адчуваецца, — казаў Валерый. — На стажыроўцы ў Мінску я быў раней, здаецца, у 2015-м. Сваёй чаргі, бывае, трэба пачакаць, бо ў Даўгаўпілсе вялікая беларуская грамада. Ёсць таварыства “Уздым”, ёсць муніцыпальная ўстанова Цэнтр беларускай культуры, таму шмат ахвочых. На гэты раз вучоба ў Беларусі будзеца крыху па-іншаму. Відаць, што ў людзей, якія ладзяць яе, іншае бачанне.

Раней мы займаліся толькі ў сталіцы, цяпер выязджаем за межы Мінска, і гэта цікава. У маленькіх гарадах Беларусі я бываў менш. Ведаю Глыбокае, Відзы, Браслаў, Мёры, Докшыцы — там, у Віцебскай вобласці, жывуць мае сваякі. На гэты раз мне пашанцавала патрапіць у Ракаў ды Івянец. Я жыву ў Даўгаўпілсе, на гістарычна-культурнай тэрыторыі Латгаліі. Беларусам Даўгаўпілс імпануе, што яны блізка ад Беларусі. У горадзе, напрыклад, ладзіцца Міжнародны фестываль народнай культуры “Беларускі кірмаш у Даўгаўпілсе”, на прыродзе святкуецца “Беларускае Купалле”. Такія імпрэзы прыцягваюць шмат гасцей з Беларусі. На свята на цэнтральнай плошчы горада абавязкова вывешваюцца беларускія сцягі. У Даўгаўпілсе пастаянна знаходзіцца нейкая беларуская дэлегацыя: спартыўная, культурная, адукацыйная... Магу сказаць, што ў Латгаліі добра ставяцца да беларусаў. Латгайцы іх лічаць сябрамі, падтрымліваюць з імі цесныя стасункі”.

Ганна Лагун

НАРОДНАЯ ТВОРЧАСЦЬ

Традыцыя ў руках ганчара



ГАННА ЛАГУН

Івянец здаўна быў адным з найбуйных ганчарных цэнтраў Беларусі. Як там зберагаюцца традыцыі рамяства — тое ў Івянецкім музеі традыцыйнай культуры дэманструе майстар Алег Капуста.

Ён уваходзіць у Беларускі саюз майстроў народнай творчасці з 2008 года, цяпер “вольны ганчар”. А з маладосці працаваў на мясцовым заводзе мастацкай керамікі. “Завод — справа добрая, але там жа менш творчасці. ГОСТ, стандарт, вышэй-ніжэй, і больш ні ўправа, ні ўлева, як кажучы. Яшчэ ў часе працы там я купіў сабе невялічкі станочак, печку і пачаў вырабляць штосьці сваё. І сёння на хлеб з маслам хапае. Вось цяпер дадаткова працую ў гэтым музеі”, — расказаў майстар удзельнікам стажыроўкі.

У экспазіцыі музея бачым лепшыя ўзоры традыцыйнага бытавога посуду: сталовыя збаны, шарападобныя глянкі, цыліндрычныя слоікі, талеркі, міскі, паўміскі, спарышы, рукамы, кубкі, пагэльні, вазоны з дасканалымі, адточанымі формамі... Радуюць вока супніцы, сальнічкі, цукарніцы, масленкі,

графіны, вазы для варэння, цукерніцы... Увесь такі посуд з гліны Алег Капуста цяпер можа стварыць і ва ўласнай майстэрні — на заказ: колькі людзі папрасяць, столькі зробіць.

“Я звычайна выкарыстоўваю даўнюю тэхніку малачэння: гэта калі выраб на нейкі час кладзецца ў малако. Тады малочны казеін забівае поры гліны, і кераміка набывае прыгожы колер. Старэйшыя майстры казалі, што раней куплены на кірмашы посуд у міску з малаком магла акунаць і сама гаспадыня. Іншы ўжо колер набываў ён у печы, калі гатавалі стравы. Сёння ж кожны ганчар клапоціцца пра таварны выгляд вырабаў і робіць гэта сам”, — растлумачыў майстар. Акрамя згаданай тэхнікі ён выкарыстоўвае і фляндроўку, пры дапамозе якой кераміцы надаецца характэрны мясцовы дэкор.

Яму не цікава вырабляць посуд для таго, каб “той стаяў”. Навошта? Няхай кераміка служыць людзям. Яго сям’я карыстаецца ў побыце ўсім, што вырабляе гаспадар на ганчарным крузе: “Карыстаемся

збанамі, кружкамі, міскамі... Сям’я у нас вялікая: акрамя мяне і жонкі ёсць трое дзяцей: дачка Алена і сыны Дзмітрый і Аляксандр”. Сыноў навучыў працаваць з глінай яшчэ школьнікамі: яны наведваліся да яго ў гурток, калі Алег працаваў у Івянецкім цэнтры творчасці педагогам дадатковай адукацыі. Цяпер адзін сын вывучыўся на інжынера і працуе на заводзе ў Лідзе, другі хутка закончыць Беларускую дзяржакадэмію сувязі, дачка — настаўніца ў Маладзечне: выкладае гісторыю і грамадазнаўства ў школе.

Ва ўласнай ганчарнай майстэрні Алег дапамагае жонка Ірына. “Яна клеіць да кружак ручкі, кладзе збаны ў малако, ставіць іх на абпал у печ ды робіць шмат што іншае”, — казаў майстар.

Алег Капуста часта ўдзельнічае ў конкурсах і фестывалях. На абласным свяце-конкурсе керамістаў Мінскай вобласці “Гліняны звон”, якое праходзіць у Івянцы, неаднаразова займаў першыя месцы і нават атрымаў Гран-пры.

Ганна Лагун
Фота аўтара

ПАСЛЯСЛОЎЕ

Не проста павучыцца — парадніцца!

Творчая стажыроўка закончылася, а кантакты паміж яе ўдзельнікамі прадаўжаюцца. І ўжо на красавік 2022-га запланаваны новыя сустрэчы ў Беларусі.

Шмат цёплых водгукаў пра стажыроўку даходзіць у рэдакцыю. “Засумавалі актывісты дзяспары без жывых зносін: летась не было стажыроўкі з-за кавідных абмежаванняў, — патлумачыла кіраўніца Рэспубліканскага цэнтра нацыянальных культур Вольга Антоненка. — А калі мы пачалі маніторыць сітуацыю, то пачылі: ахвочых прыехаць вельмі шмат! Мы ўзялі групу па максімуме: 30 чалавек. І шмат ужо тых, хто “запісаўся ў чаргу”: наступная стажыроўка ў планах на красавік 2022 года. Для нас галоўнае, што ўсе ўдзельнікі стажыроўкі “па выніку” кажучы: гэта вельмі необход-

на. У пачатку курсаў мы далі магчымасць кожнаму прэзентаваць сябе, зрабіць “візітную картку”: хто, адкуль, як склаўся лёс, як далучыўся да працы ў суполцы. Усім было карысна і цікава. У дзяспары працуюць розныя людзі, мы ж дапамагам ім зблізіцца, парадніцца духоўна, стаць адной сям’ёй. Яны прыязджаюць, каб даведацца штосьці новае, “напоўніцца беларускасцю”, пасябраваць, завязаць стасункі — мы ім дапамагам. Здарава, што і пасля стажыроўкі сяброўства прадаўжаецца, курсанты зносяцца ў сацсетках, ездзяць адзін да другога ў госці. А некаторыя ўжо нам тэлефануюць: зноў хочацца на стажыроўку!”.

Прыемна, што сёлета ўпершыню для курсантаў у Нацыянальнай бібліятэцы прайшоў семінар-практыкум — яго ладзіў Упаўнаважаны па

справах рэлігій і нацыянальнасцяў пры падтрымцы Мінінфармацыі ды Мінкультуры. Кіраўніца профільнага сектара апарата Упаўнаважанага Алена Бязручка расказала, як падтрымліваецца праца беларускіх суполак і творчых гуртоў з замежжа ў інфаполі Беларусі. Мы з калегам, галоўным рэдактарам часопіса “Беларусь. Belarus” Віктарам Харковым дзяліліся досведам працы, у тым ліку й з нашымі замежнымі няштатнымі аўтарамі.

Паўдзельнічалі ў размове выкладчык факультэта журналістыкі БДУ Аляксандр Градзюшка, намеснік старшыні Сінадальнага інфармацыйнага аддзела Беларускай Праваслаўнай Царквы Алег Лепаўнёнка. Размова на семінары-практыкуме выклікала жывы водгук у гасцей з замежжа.

Іван Ждановіч

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

Каласкі ды васількі для Максіма

У Беларусі, у беларускіх суполках замежжа 9 снежня ўшаноўвалі памяць Максіма Багдановіча і адзначалі яго 130-я ўгодкі. Аддалі даніну павагі яму і беларусы Еўпаторыі.

Хоць гісторыю беларуска-крымскіх сувязяў яшчэ ніхто не напісаў, аднак імя Максіма Багдановіча займае ў ёй адметнае месца. Не перабольшу, калі скажу: тысячамі розных нітак, лёсаў гэтыя тэрыторыі паяднаныя. Пра тое разважалі мы, актывісты беларускай дыяспары, напярэдадні юбілею. Выраслі ў памяць пра Максіма, які правёў на крымскай зямлі апошнія дні зямнога жыцця, загадаў паніхіду – і праходзіла яна 9 снежня ў Еўпатарыйскім храме у імя свяціцеля Лукі, архіепіскапа Крымскага, спавядальніка. Сімвалічна, што ў святога Лукі (у свеце ўрача, хірурга Валянціна Войны-Ясянецкага) таксама былі беларускія родавыя карані: з вёскі Ясянец, якая цяпер – у Баранавіцкім раёне Брэстчыны. Напярэдадні набажэнства да настаяльніка храма Уладзіміра Бадаха з просьбай аб паніхідзе звярнуліся актывісткі суполкі “Беларускі Крым” імя Еўфрасіні Полацкай. А ў святара па маці родавыя карані – з Гомельшчыны. Як бачым, усе тут свае, родныя людзі: як на зямлі, так і ў небе.

Набажэнства было святочным. Урачыстым. І натхнёнае, узвышанае ка-

занне протаіерэя Уладзіміра нас кранула. Сябры беларускіх суполак, якія прыйшлі ў храм, нібы пражывалі разам са святаром няпросты лёс паэта, празаіка, публіцыста.



Беларускі на ўрачыстасці

Протаіерэй асвяціў букет з каласкоў і васількоў, зроблены намі да свята, і ён будзе завезены на магілу паэта ў Ялце. (Планавалі зрабіць тое пасля набажэнства, ды Дзіна Шаўчэнка паведаміла: з надвор’ем у Крыме не склалася, таму вырашылі не рызыкаваць. – Рэд.)

Ушанаваць памяць паэта ў еўпатарыйскім храме прыехалі беларускі з розных гарадоў, пасёлкаў Крыма: са сваімі каласкамі, васількамі ў букет. Свае кветкі перадалі сяброўкі суполкі “Беларускі Крым” імя Еўфрасіні Полацкай з Сак і раёна, Сімферопалі і раёна, васількі прывезлі-перадалі з Краснаперакопска, Сімферопалі, Еўпаторыі, Заазёрнага.

Пасля паніхіды ў Нядзельнай школе пры храме прадужыліся памятнае імпрэзы ў гонар Максіма Багдановіча. Гаварылі пра ягоны лёс і творчасць, чыталі вядомыя творы супляменніка: “Прыпавесць аб васільках” ды “Апокрыф”.

Дзіна Шаўчэнка, кіраўніца грамадскіх арганізацый “Беларускі Крым” імя Еўфрасіні Полацкай і “Крым – Беларусь”, г. Еўпаторыя

Фота аўтара

ЧУЛІ?

Каляды ў Стамбуле

Традыцыйнае свята нашых продкаў адзначалі прадстаўнікі беларускай дыяспары ў турэцкай сталіцы

Прыемна пашыраць кола сяброў, і новае Сонца таму спрыяе. Днямі ў рэдакцыю паступіла інфармацыя ад Генеральнага консула Беларусі ў Стамбуле Аляксея Швед. Паведаміў: 25 снежня ў раённым культурным цэнтры Бакыркёй/Стамбул прайшлі традыцыйныя Беларускія Каляды: “На пераднавагоднюю імпрэзу, якая ўпершыню за два гады прайшла пасля пандэмічнай паўзы, сабралася каля ста прадстаўнікоў беларускай дыяспары Стамбула з дзецьмі. Свята, якое вядзе карані з дахрысціянскай мінуўшчыны, прайшло пры падтрымцы беларускага Генконсульта ў Стамбуле і мэры раёна Бакыркёй”.

У святочнай імпрэзе, акрамя нашых супляменнікаў, паўдзельнічалі прадстаўнікі раённага муніцыпалітэта, сродкаў масавай інфармацыі. У вітальным слове, з якім Генеральны консул Аляксей Швед звярнуўся да гасцей і да сяброў, ён адзначыў важнасць падобных сустрэч, што дапамагаюць адладжваць міжасабовыя сувязі, пашыраць у свеце беларускія традыцыі. Асабліва ж тое важна ў Год народнага адзінства. Генеральны консул выказаў надзею, што падобныя імпрэзы з непасрэдным удзелам актывістаў беларускай дыяспары будуць спрыяць развіццю нашых нацыянальных і культурных традыцый у замежжы, з улікам мясцовых магчымасцяў. Аляксей Швед пажадаў беларусам Стамбульшчыны поспехаў і моцнага здароўя ў надыходзячым годзе.

Парадавала слоўца: Стамбульшчына. Родным павеяла... Зрэшты, беларусы, дзе б ні былі, родным словам могуць душы саграваць. І на беларускія стравы, песні, танцы, звычайна не варта забавіцца. На гэты раз арганізатары зладзілі для ўсіх цікавую інтэрактыўную тэатралізаваную пастаноўку, ды з Навагодне-Каляднымі персанажамі. А ў канцы захапляльнай. Каляднай казкі кожны малы госць свята атрымаў падарунак ад беларускай кандытарскай фабрыкі “Камунарка”. Дарэчы, і ўсе ўдзельнікі свята цяпер ведаюць, што знакаміты Свята Клаўс родавыя карані мае ад Святога Мікалая – Свята Мікаласа, які ў чацвёртым стагоддзі быў епіскапам у Мірах Лікійскіх (цяпер паселішча Дэмер), што ўваходзіць у склад сучаснай Турцыі. А па завяршэнні пастаноўкі ўсе “калядоўшчыкі” частаваліся за беларускім салодкім сталом.

Іван Іванаў

КАШТОЎНАСЦІ

Вечныя тэмы і патрыятызм

У Беларусі распрацаваны вучэбна-метадычны комплекс для факультатывных заняткаў “Основы духовно-нравственной культуры и патриотизма”, які ўключае кнігу для чыгання, рабочыя сшыткі, а таксама ілюстраваны слоўнік

Духоўнасць і патрыятызм – гэта як дзве магутныя сілы, што спрыяюць развіццю-станаўленню душы дзяцей, маладых людзей. Калі першая скіроўвае нашу ўвагу за межы патрэбаў-клопатаў толькі цялесных, то другая да таго ж усталёўвае, умацоўвае павязі нашы духоўныя з родам, Радзімай, Бацькаўшчынай. З тым на Зямлі свяшчэнным месцам, дзе мы (ці бацькі-дзяды нашыя) “нарадзіліся і ўскормлены”, да якога, паводле слоў асветніка Францыска Скарыны, людзі “вялікую ласку маюць”.

Аўтарамі вучэбнага дапаможніка значацца 9 чалавек. Сярод іх – і вядомы ў Беларусі протаіерэй Фёдар Поўны: старшыня прыходскага савета і клічар храмаў прыхода Усіх Святых горада Мінска, да таго ж і старшыня Сінадальнага аддзела Беларускай Праваслаўнай Царквы па супрацы са свецкімі ўстановамі адукацыі. Які, адзначым, закончыў Акадэмію мастацтваў у Мінску (1980), Маскоўскую духоўную акадэмію (1987) і Мінскую ду-

хоўную акадэмію (2011). Пад яго ды Галіны Мікалаенкі агульнай рэдакцыяй (яна – прарэктар па навуковай працы Акадэміі паслядыпломнай адукацыі, доктар педагагічных навук) і выйшаў вучэбна-метадычны комплекс. А заняткі распрацаваны, чытаем у дапаможніку, “у адпаведнасці з Пагадненнем аб супрацоўніцтве між Рэспублікай Беларусь і Беларускай Праваслаўнай Царквою”.

“На нашых занятках мы будзем абмяркоўваць вечныя тэмы, якія на працягу многіх тысяч гадоў хваляюць чалавецтва,” – чытаем на першых старонках выдання. І далей: “На гэтым факультатыве не будзе тых, хто адстае. Меркаванне кожнага з вас каштоўнае і важнае. Вывучаючы гэты курс, вы лепей спазнаеце сябе, навучыцеся разумець сваіх бацькоў і настаўнікаў, палепшыце дачыненні з аднакласнікамі, знойдзеце новых сяброў. Таму што мы будзем шукаць адказы на самыя галоўныя ў жыцці пытанні: навошта мы жывём? Якога чалавека можна назваць добрым? Што азначае любіць Радзіму і

быць яе патрыётам? Што такое дружба і любоў? Як жыць у шчасці, у міры з сабою й тымі, хто навокал? І на многія іншыя”.

Ёсць на пачатку кнігі такія падзагаловак: “Любоў да людзей, Радзімы, Бога – аснова сэнсу жыцця”. У той час, калі ў школах панавала савецкая ідэалогія, атэістычнае выхаванне, такіх цікавых, глыбокіх, змястоўных кніжак у нашых класах, вядома ж, не было... Ды і па-за школай. Хоць і тады, помніцца, пра савецкі патрыятызм шмат гаварылі.

Будзем спадзявацца, што гэтым “доўгім, але захапляльным шляхам самапазнання і самаўдасканалення”

сучасным школьнікам-гімназістам цікава будзе ісці. Да таго ж прадмет – факультатывны, неабавязковы. Новы курс у некаторых школах ужо вядзецца: з 1 верасня. Заняткі вядуць праваслаўныя святары й педагогі, што прайшлі адпаведныя курсы павышэння кваліфікацыі. Пачынаюць вучаць факультатыв дапыглівыя дзеткі ў 5-м класе, закончаць у 9-м. “Мы павінны памятаць, што ў нас – свецкая школа, і гэта не будзе рэлігійны курс, – адзнача-

ла Галіна Мікалаенка ў часе прэзентацый вучэбна-метадычнага комплекса. – Гэта факультатыв, які будзе выкарыстоўваць духоўна-маральны патэнцыял рэлігіі, а курс – добраахвотны. Гэта таксама вельмі важна”.

Да пачатку 2021-22 навучальнага года было выдадзена й накіравана ў школы больш за пяць з паловай тысяч вучэбна-метадычных комплексаў. І кожны паўгода, казалі стваральнікі яго на прэзентацыях, вучэбны дапаможнік будзе змяншацца. Прыпавесці, таямніцы, апаведы пра гісторыю хрысціянства ў Беларусі, пра яе свяціні, хрысціянскія святы й беларускую батлейку. І нават ёсць сцэнар – каб паставіць дзецям свой лялечны спектакль! Цікавыя малюнкi, фотаздымкі, “залатое правіла”, “святая пацучці”, вершы, аудыёзапісы (а таксама фільмы й мультфільмы) з выкарыстаннем QR-кодаў, спасылкі на інтэрнэт-рэсурсы... А словы ў “Ілюстраваным слоўніку” пададзены і з перакладам па-беларуску. Тры элементы (кніга, сшыткі, слоўнік) выдадзены пад адной вокладкай, усё зроблена з душой, займальна, пазнавальна, і – па форме сучасна, па танальнасці апаведу, хоць гэта й няпростыя размовы на вечныя тэмы.

Іван Яцкавец



2021: Год народнага адзінства



Чытайце газету ў інтэрнэце на партале zviazda.by

© “Голас Радзімы”, 2021

Заснавальнік:
Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова
“Выдавецкі дом
“Звязда”
Галоўны рэдактар
Іван ЖДАНОВІЧ

Адрас рэдакцыі:
220034, Мінск,
вул. Захарова, 19.
Пакой 19.
E-mail: golos_radzimy@tut.by
Тэлефон: + 375-17-3167668

Рэдакцыйнае пасведчанне №61.
Выдадзена 16.07.2018 года
Міністэрствам інфармацыі
Рэспублікі Беларусь

Выдавец:
Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова
“Выдавецкі дом “Звязда”.
Дырэктар – галоўны рэдактар
Алесь Мікалаевіч КАРЛЮКЕВІЧ

Аб’ём выдання: 2 друк. арк.
Падпісана да друку: 29.11.2021 г.
Наклад 166.
Заказ –
Выходзіць 1 раз на месяц

Месца друкавання:
Рэспубліканскае ўнітарнае
прадпрыемства “БудМедыяПраект”.
ЛП №02330/71 ад 23.01.2014.
Вул. Веры Харужай, 13/61.
220123 Мінск,
Рэспубліка Беларусь

Рукатпісы прымаюцца толькі ў
электронным выглядзе, не вяртаюцца
і не рэдакцуюцца. Пазіцыі рэдакцыі
ды аўтараў, матэрыялы якіх
друкуюцца на старонках “Голасу
Радзімы”, могуць не супадаць.